

“ข้อมูลข่าวสาร” ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ต้องเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการ นั่นคือข้อมูลข่าวสารนั้นต้องอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ มิได้เน้นที่สาระของข้อมูลข่าวสาร เพราะอาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐ เช่น รายงานการทำงานของหน่วยงานราชการ เป็นต้น หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกชน เช่น รายงานการประกอบธุรกิจของเอกชนที่ต้องแจ้งให้รัฐทราบ เป็นต้น

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ได้กำหนดสิทธิสำคัญ ๆ แก่ประชาชน ดังนี้

๑. สิทธิได้รับ (ตามมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ)
หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- (๑) โครงสร้างและการจัดองค์กรที่ดำเนินการ
- (๒) อำนาจหน้าที่สำคัญและวิธีดำเนินงาน
- (๓) สถานที่เพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
- (๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย ที่มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๕) ข้อมูลข่าวสารอื่นที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) กำหนด ทั้งนี้ ข้อมูลข่าวสารที่มีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้นไว้เผยแพร่ ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐนั้นตามที่เห็นสมควร

๒. สิทธิตรวจดู (ตามมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ)

หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

(๑) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน

(๒) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

(๓) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

(๔) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีผลกระทบต่อนิติหน้าที่เอกชน

(๕) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

(๖) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย/โดยมติคณะรัฐมนตรี

(๗) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนด ทั้งนี้ ข้อมูลข่าวสารที่มีส่วนต้องห้ามมิให้

เปิดเผยตามมาตรา ๑๔ หรือ ๑๕ ก็ให้ลบหรือตัดทอนข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น นอกจากนั้น บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตามสิทธิเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารได้

๓. สิทธิขอดู (ตามมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ.

ข้อมูลข่าวสารฯ) บุคคลสามารถขอข้อมูลข่าวสารของราชการที่ต้องการได้ โดยหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบควรมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ขอภายในเวลาอันสมควร ซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว และพร้อมจะให้ได้มิใช่การต้องจัดทำ วิเคราะห์ จำแนก รวบรวมขึ้นใหม่

ทั้งนี้ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ได้มีมติในเรื่องการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ กรณีที่มีคำขอข้อมูลข่าวสารจากประชาชน ดังนี้

๑. กรณีที่ประชาชนขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐ พร้อมที่จะจัดหาให้ได้จะต้องดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว หรือภายในวันรับคำขอ